

Розвиток особистості: вікові особливості

У формуванні особистості чітко простежуються вікові періоди розвитку, виділяється ряд вікових особливостей, її фізичного і психічного розвитку, ігнорування яких призводить до серйозних помилок у вихованні підростаючого покоління. Природною основою вікових особливостей є анатомо-фізіологічне дозрівання організму, його органів, центральної нервової системи, залоз внутрішньої секреції. З віком організм стає досконалим, поступово набуваючи особливостей дорослої людини. В розвитку особистості і розкритті її можливостей провідну роль відіграє навчання і виховання дитини.

Кожний віковий етап розвитку особистості має свої особливості і можливості. Відповідно до цих особливостей організується навчання і виховання дітей в дитячих яслах (переддошкільний вік), в дитячих садках (дошкільний вік), в школах (молодший шкільний вік, середній шкільний або підлітковий і старший шкільний бо молодший юнацький).

За останні десятиріччя помічено прискорення фізичного і психічного розвитку підростаючого покоління – акселерація.

У межах вікових особливостей розвитку існують індивідуальні відхилення: одні діти випереджають, а інші відстають у своєму розвитку від вікових норм розвитку.

Це зумовлюється багатьма причинами – соціальними умовами життя, особливостями навчання і виховання.

Вікова періодизація- поділ цілісного життєвого циклу людини на вікові відрізки (періоди), що вимірюються роками. Вікова психологія і фізіологія спільно розглядають вікову періодизацію дитини:

- від народження до 10 днів - новонароджений;
- від 10 днів до 1 року - немовля;
- від 1 року до 3 років - переддошкільник;
- від 3 до 6(7) років - дошкільний (3-4 роки молодший, 4-5 років середній, 5-6 - старший);
- від 6(7) до 11 років - молодший школяр;
- від 11 до 15 років - підліток;
- від 15-17 років - ранній юнак.

Межі вікових періодів відносно рухливі, тому що природний фонд дітей і виховний вплив на них різні.

Кожній віковій групі властиві певні анатомо-фізіологічні, психічні та соціальні властивості, які називаються віковими особливостями.

Молодший шкільний вік. Важливим показником готовності дитини до навчання є звичка до розумових зусиль, зосередженість у роботі, уміння слухати вчителя і виконувати його вказівки. Пізнавальна діяльність молодших школярів в основному проходить у процесі навчання. Пам'ять молодших школярів наочно-образна. Мислення розвивається в них від емоційно-образного до образно-логічного.

Підлітковий вік. Проходить бурхливий ріст і розвиток всього організму. Статеве дозрівання вносить нові переживання і думки в їхнє життя. Сприймання перебуває в стадії

становлення, тому якість його різна. Поліпшується продуктивність і зростає якість пам'яті. Підліткові властиве розмаїття інтересів. Значне місце в його житті відіграють різні форми спілкування, велике прагнення до дружнього спілкування. Необхідна диференціація в організації життя хлопців і дівчат. Наприкінці періоду перед учнями реально вимальовується завдання вибору професії.

Юнацький вік. Це період формування світогляду, самосвідомості, характеру і життєвого самовизначення. Пізнавальна діяльність сприяє формуванню світогляду. Пам'ять старшокласників характеризується зрілістю. Мислення здатне абстрагувати й узагальнювати навчальний матеріал. Мова збагачується науковими термінами, стає виразною і точною. Уперше старшокласники переживають почуття кохання. У них стають стійкими професійні інтереси. Прагнення до самовиховання стає рисою особистості.

У кожній віковій групі є значні індивідуальні відмінності, які визначаються природними задатками, різними життєвими умовами і вихованням дитини. Ці особливості називаються індивідуальними.